EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2024 11 26
COM(2024) 723 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Lenkijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Lenkijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros[1] kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo[2] ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[3]. Sistemos tikslas – užtikrinti valstybės skolos tvarumą ir tvarų bei integracinį augimą vykdant reformas ir investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingam bei nuosekliam taisyklių laikymosi užtikrinimui.

Naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Planais turi būti pasiekti du tikslai: i) užtikrinti, kad iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio ir kad valdžios sektoriaus deficitas vidutinės trukmės laikotarpiu būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama pagrindinius Europos semestro metu nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turi būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų[4] plano, kuriuo veiksmingai

---

1 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

2 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo, (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

3 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms, (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

4 Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

nustatomas biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros ciklo trukmės). Be to, plane turi būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus.

Pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus.

Remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba tuomet turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas ir, kai taikytina, patvirtinami reformų ir investicijų įsipareigojimai, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas.

PASTABOS DĖL LENKIJOS NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

2024 m. spalio 9 d. Lenkija Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija atsižvelgus į Lenkijos pateiktas priežastis.

Procesas prieš pateikiant planą

2024 m. birželio 21 d. Komisija Lenkijai pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją[5]. 2024 m. spalio 9 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė[6]. Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio d punktą, 7 ir 8 straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su deficito lyginamuoju dydžiu, skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Lenkijos orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios

---

5 Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas su koregavimo laikotarpio pratęsimu ir be jo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Komisijos 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos ataskaitoje (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_lt). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Komisijos ir Tarybos 2024 m. ataskaitą dėl senėjimo (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_lt).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#poland.

išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 4,5 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.).

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Lenkijai pateikta orientacinė trajektorija

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai.

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 m. vidurkis
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	5,3	4,6	4,2	3,9	4,5

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. liepos– spalio mėn. vyko Lenkijos ir Komisijos techninis dialogas. Dialoge daugiausia dėmesio skirta Lenkijos numatytam grynųjų išlaidų planui ir jo pagrindinėms prielaidoms (visų pirma potencialiai gamybos apimčiai, palūkanų normoms, BVP defliatoriui ir fiskaliniams koeficientams), nukrypimui nuo apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, taip pat numatomam reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimui.

Remiantis Lenkijos plane pateikta informacija, Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalyje numatytas konsultacijų su atitinkamais nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant socialinius partnerius) procesas prieš pateikiant pasiūlymą nebuvo surengtas, laikantis Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnio 1 dalies c punkte numatytų pereinamojo laikotarpio nuostatų. Be to, remiantis Lenkijos plane pateikta informacija, 2024 m. rugsėjo mėn. Lenkija dalyvavo diskusijoje dėl siūlomų reformų ir investicijų su pilietinės visuomenės atstovais ir socialiniais partneriais nacionalinėje Europos semestro grupėje.

Kiti susiję procesai

2024 m. liepos 26 d. Taryba nustatė, kad Lenkijoje dėl deficito kriterijaus nesilaikymo susidarė perviršinis deficitas[7]. Ši rekomendacija teikiama vienu metu su Tarybos rekomendacija pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ištaisyti perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį Lenkijoje[8]. Perėjimui prie naujos ekonomikos valdymo sistemos pritaikytas ir juo grindžiamas vienalaikis šių rekomendacijų priėmimas užtikrina rekomenduojamų koregavimo planų nuoseklumą.

2024 m. spalio 21 d. Taryba Lenkijai per Europos semestrą pateikė įvairių konkrečiai jai skirtų rekomendacijų[9].

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Aplinkybės: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

Dėl teigiamo grynojo eksporto ir didelių investicijų 2023 m. ekonominė veikla Lenkijoje išaugo 0,1 %, o atsargų ir privataus vartojimo poveikis buvo neigiamas. Pagal Europos

[7] https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2133/oj

[8] Rekomendacija dėl Tarybos rekomendacijos ištaisyti perviršinio deficito padėtį Lenkijoje, 2024 11 26, COM/2024/956 *final*.

[9] Tarybos rekomendacija dėl Lenkijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos, dar nepaskelbta.

Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad dėl aktyvaus privataus ir valdžios sektoriaus vartojimo bei teigiamo investicijų poveikio 2024 m. ekonomika augs 3,0 %. 2025 m. realusis BVP turėtų padidėti 3,6 %, nes vartojimas ir toliau sparčiai augs, o investicijų daugės. Numatoma, kad dėl teigiamo privačiojo ir viešojo vartojimo bei investicijų poveikio 2026 m. realusis BVP padidės 3,1 %. Taip pat numatoma, kad prognozės laikotarpiu (t. y. 2024–2026 m.) potencialus BVP Lenkijoje augs šiek tiek mažiau nei 3 % ir tai yra silpnesnis augimas nei ankstesniais metais, nulemtas mažesnio darbo poveikio. 2023 m. nedarbo lygis buvo 2,8 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sieks 2,9 %, 2025 m. – 2,8 % ir 2026 m. – 2,7 %. Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatorius) sumažės nuo 9,5 % 2023 m. iki 3,9 % 2024 m. ir 2025 m. pasieks 4,6 %, o 2026 m. – 3,0 %.

Kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Lenkijos valdžios sektoriaus deficitas sudarė 5,3 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 5,8 % BVP 2024 m. ir mažėti iki 5,6 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, iki 5,3 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozės apima Lenkijos 2025 m. biudžeto projektą, kurio pasiūlymą rugsėjo mėn. vyriausybė pateikė nacionaliniam parlamentui. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 49,7 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje padidės iki 54,7 % BVP. Numatoma, kad jis padidės iki 58,9 % BVP 2025 m. pabaigoje ir iki 62,4 % 2026 m. pabaigoje. Komisijos fiskalinėje prognozėje neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai tiksliomis konkrečiomis politikos priemonėmis.

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

Lenkijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas.

Plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį.

Plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 4,5 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) yra iš esmės atitinka[10] 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotoje orientacinėje trajektorijoje nurodytą vidutinių grynųjų išlaidų augimą. Plane daroma prielaida, kad potencialus BVP augimas sumažės nuo 3,2 % 2024 m. ir 3,3 % 2025 m. iki 1,6 % 2028 m. Be to, plane numatoma, kad BVP defliatoriaus augimo tempas padidės nuo 3,6 % 2024 m. iki 5,0 % 2025 m., o vėliau laipsniškai mažės iki 4,7 % 2026 m., 4,3 % 2027 m. ir 4,0 % 2028 m.

2 lentelė. Lenkijos plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028 m.
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	12,5	6,3	4,4	4,0	3,5	4,5
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, nuo 2023 bazinių metų, %)	12,5	19,6	24,9	29,9	34,4	nėra
Potencialaus BVP augimas (%)	3,2	3,3	2,0	1,7	1,6	2,2

[10] Skirtumo nesimato dėl apvalinimo.

Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	3,6	5,0	4,7	4,3	4,0	4,5

Šaltinis: Lenkijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

Jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą padidėtų nuo 54,6 % 2024 m. iki 61,3 % BVP 2027 m. ir sumažėtų iki 61,2 % BVP koregavimo laikotarpio pabaigoje 2028 m., kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Prognozuojama, kad po koregavimo vidutinės trukmės laikotarpiu (t. y. iki 2038 m.) skolos santykis pagal planą toliau mažės iki 52,8 % BVP 2038 m. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu taptų mažesnė už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Tai yra tikėtina remiantis plano prielaidomis, nes pagal visus Komisijos skolos tvarumo analizės apibrėžiamojo pobūdžio testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad skola iki 2038 m. bus mažesnė nei 60 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas atitinka skolos reikalavimą, nustatytą Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio a punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje.

3 lentelė. Lenkijos plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	49,6	54,6	58,4	60,9	61,3	61,2	52,8
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	−5,1	−5,7	−5,5	−4,5	−3,7	−2,9	−2,0

Šaltinis: Lenkijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

Remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui mažėtų nuo 5,7 % BVP 2024 m. iki 2,9 % BVP 2028 m. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, per dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje.

Fiskalinio koregavimo laiko profilis

Fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip plane aprašytas struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra perkeliamas iš 2025 m. į sutelktas laikotarpio pabaigoje 2026–2028 m., palyginti su linijiniu planu, nurodytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte kaip taisyklė. Plane nustatyta, kad šis nukrypimas nuo apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, pagal Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnio 1 dalies e punkto pereinamojo laikotarpio nuostatą pateisinamas didesnėmis išlaidomis, finansuojamomis EGADP paskolomis ir bendrai finansuojamomis ES lėšomis 2025 m. (numatoma, kad jos padidės atitinkamai 0,16 % ir 0,03 % BVP), taip pat investicijų į gynybą padidėjimu 2025 m. (planuojama, kad jos padidės 0,25 % BVP). Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane

pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, išlyga, nustatyta Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte, ir pereinamojo laikotarpio nuostata, nustatyta 36 straipsnio 1 dalies e punkte.

4 lentelė. Lenkijos plane pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktūrinis pirminis balansas (% BVP)	−2,5	−2,9	−2,6	−1,5	−0,5	0,4
Struktūrinio pirminio balanso pokytis (proc. punktais)	nėra	−0,4	0,3	1,1	1,0	1,0

Šaltinis: Lenkijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas.

Plano derėjimas su perviršinio deficito procedūra

Plane nustatytas grynųjų išlaidų planas atitinka perviršinio deficito procedūros reikalavimus (visų pirma Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalies trečioje pastraipoje nustatytą minimalų metinį struktūrinį koregavimą, atsižvelgus į numatomą investicijų į gynybą padidėjimą kaip svarbų veiksnį).

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnyje nustatytas prevencinės dalies reikalavimas dėl atsparumo deficitui apsaugos priemonės, kuriuo siekiama nustatyti bendrą maržą, palyginti su 3 % BVP deficito pamatine verte, Lenkijai netaikomas, nes deficitą iki mažesnės nei 3 % BVP vertės planuojama sumažinti tik paskutiniais koregavimo laikotarpio metais.

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

Pagal planą valdžios sektoriaus bendroji skola bus 60–90 % BVP 2026–2028 m. Tačiau kadangi pagal planą 2028 m. valdžios sektoriaus deficitas būtų mažesnis nei 3 % BVP ir todėl būtų panaikintas sprendimas, kuriuo nustatoma, kad yra susidaręs perviršinis deficitas kitais metais po koregavimo laikotarpio pabaigos, skolos tvarumo apsaugos priemonė plano laikotarpiu netaikoma.

Makroekonominės plano prielaidos

Planas grindžiamas prielaidomis, kurios skiriasi nuo 2024 m. birželio 21 d. Lenkijai perduotų Komisijos prielaidų. Visų pirma plane taikomos skirtingos prielaidos dėl devynių kintamųjų, t. y. pradinės būklės (valdžios sektoriaus balansas 2024 m.), potencialaus BVP augimo, BVP defliatoriaus 2024 m. ir 2025 m., realiojo BVP augimo 2024 m. ir 2025 m., palūkanų normų, skolos struktūros, fiskalinio daugiklio, atsargų ir srautų koregavimo, be to, į jį įtrauktas laikotarpio pabaigoje sutelkto koregavimo planas. Toliau pateikiamas šių skirtumų vertinimas. Prielaidų skirtumai, turintys didžiausią poveikį vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, išvardyti toliau kartu su kiekvieno atskirai vertinamo prielaidų skirtumo įvertinimu.

> Plane daroma prielaida, kad pradinė padėtis yra blogesnė, palyginti su Komisijos prielaida. Pagal išankstines gaires struktūrinis pirminis balansas buvo −2,6 % BVP, o plane jis sudarė −2,9 % BVP. Plane nurodytas mažesnis struktūrinis pirminis balansas atspindi prastesnį biudžeto rezultatą pirmuosius tris 2024 m. ketvirčius dėl mažesnių, nei tikėtasi, pajamų, visų pirma iš PVM ir pelno mokesčio, taip pat didesnių, nei tikėtasi, išlaidų. Todėl laikoma, kad ši

prielaida yra tinkamai pagrįsta ir prisideda prie mažesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis.

Plane daroma prielaida, kad BVP defliatorius 2024 m. pasieks 3,6 % 2025 m. – 5,0 %, 2026 m. – 4,7 m., 2027 m. – 4,3 % 2028 m. – 4,0 %. Tai prisideda prie didesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Išankstinėse gairėse Komisija numatė, kad 2024 m. BVP defliatorius bus 4,5 %, o 2025 m. – 4,2 %. Plano ir išankstinių gairių skirtumas atspindi peržiūrėtą visiško energijos paramos priemonių laipsniško panaikinimo tvarkaraštį: anksčiau buvo planuojama, kad tai įvyks 2024 m. liepos mėn., tačiau pagal galiojančius Lenkijos teisės aktus, kaip paaiškinta plane, taip pat pagal Komisijos 2024 m. rudens prognozę, panaikinimas atidėtas iki 2025 m. sausio mėn. BVP defliatoriaus augimo projekcijos likusiems plano metams yra šiek tiek mažesnės, nei būtų galima numanyti iš vidutinės trukmės konvergencijos taisyklės, atsižvelgiant į didesnę pradinę vertę 2025 m. Apskritai ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

Plane daroma prielaida, kad nominaliosios numanomos palūkanų normos 2024 m. pasieks 4,9 %, 2025 m. – 5,2 %, 2026 m. – 4,6 %, 2027 m. – 4,5 % ir 2028 m. – 4,4 %. Tai prisideda prie didesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Išankstinėse Komisijos gairėse buvo daroma prielaida, kad nominaliosios numanomos palūkanų normos 2024 m. bus 4,8 %, 2025 m. – 4,8 %, 2026 m. – 5,1 %, 2027 m. – 5,2 % ir 2028 m. – 5,4 %. Mažesnės numanomos nominaliosios palūkanų normos plane atspindi mažesnes rinkos palūkanų normas, didesnę skolos dalį su trumpalaikėmis rinkos palūkanų normomis, kad būtų atsižvelgta į didelį ilgalaikių skolos vertybinių popierių, išleistų su kintamomis palūkanų normomis, kiekį, numatomą centrinio banko politikos palūkanų normų mažinimą nuo 2025 m. ir labai trumpą Lenkijos valstybės skolos terminą. Apskritai plano prielaida laikoma tinkamai pagrįsta naujesnių rinkos duomenų naudojimu, detalesniu skolos išskaidymu ir šaliai būdingais veiksniais, susijusiais su skolos projekcijomis.

Kaip minėta pirmiau, plane daroma prielaida, kad fiskalinio koregavimo profilis, matuojamas kaip struktūrinio pirminio balanso pokytis, sutelktas laikotarpio pabaigoje 2026–2028 m. Tai prisideda prie mažesnio plane numatyto vidutinio grynųjų išlaidų augimo koregavimo laikotarpiu, palyginti su Komisijos prielaidomis. Šį skirtumą lemia 19 konstatuojamojoje dalyje išvardytos priežastys. Be to, 2025 m. grynųjų išlaidų augimo tempas, kurį Lenkija įsipareigoja pasiekti, reiškia didesnį struktūrinio pirminio balanso pagerėjimą 2025 m., nei nurodyta plane, grindžiamame Komisijos vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistema. Todėl ši prielaida laikoma tinkamai pagrįsta.

Apskritai tinkamai pagrįstų prielaidų poveikis neutralizuoja blogesnės pradinės fiskalinės būklės poveikį vidutiniam grynųjų išlaidų augimui. Likę prielaidų skirtumai, nors ir ne visada suderinami su bendra skolos tvarumo analizės sistema, neturi didelio poveikio vidutiniam grynųjų išlaidų augimui, palyginti su Komisijos prielaidomis. Ateityje vertindama, ar laikomasi grynųjų išlaidų plano, Komisija atsižvelgs į pirmiau pateiktą plano prielaidų vertinimą.

Fiskalinė plano strategija

Remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus daugiausia vykdomi tiek ribojant išlaidas, tiek atliekant diskrecinį pajamų didinimą. Planuojamas fiskalinis konsolidavimas 2025 m. grindžiamas planuojamomis išlaidomis ir pajamomis, įtrauktomis į 2025 m. biudžeto projektą. Jis apima gyventojų pajamų mokesčio fiksuotų ribų fiskalinį poveikį, akcizų didinimą, mažesnio PVM tarifo maisto produktams panaikinimą, energijos paramos priemonių, kurių taikymas buvo pratęstas iki 2024 m. pabaigos, panaikinimą ir kai kurių socialinių išmokų (įskaitant programas „Šeima 800 plius“ ir „Aktyvūs tėvai“) nominaliosios vertės įšaldymą. Per ateinančius trejus plano įgyvendinimo metus fiskalinis konsolidavimas turėtų būti pasiektas maždaug vienodą poveikį turėsiančiomis tiek pajamų, tiek išlaidų priemonėmis. 2026–2028 m. pagrindinės pajamų priemonės apima tolesnį gyventojų pajamų mokesčio nominalių ribų įšaldymą ir akcizų už alkoholį ir tabaką padidinimą. Pagrindinės išlaidų priemonės yra valdžios sektoriaus tarpinio vartojimo ir socialinės apsaugos išmokų, išskyrus pensijas, nominaliojo lygio ribojimas. Politikos priemonių, kurios turi būti priimtos, apibrėžimas turi būti patvirtinamas arba koreguojamas ir kiekybiškai įvertinamas metiniuose biudžetuose. Be to, plane pateiktos orientacinės fiskalinės strategijos įgyvendinimui kyla rizika dėl makroekonominių prielaidų, kuriomis grindžiamas planas, rizikos ir didėjančių išlaidų poreikių gynybos srityje, o tai gali reikšti kitų grynųjų išlaidų suvaržymą. 2025 m. biudžete, kurį vyriausybė 2024 m. rugsėjo mėn. pateikė nacionaliniam parlamentui, nurodomos politikos priemonės, kuriomis bus įvykdytas 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas.

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius per Europos semestrą nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

Plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius per Europos semestrą, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose, nustatytus iššūkius ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Į planą įtraukta keturiolika reformų ir investicijų, kuriomis siekiama bendrų ES prioritetų; iš jų vienuolika yra finansiškai remiamos iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, o šešios – iš sanglaudos politikos fondų.

Kalbant apie bendrą teisingos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 nustatytus klimato tikslus, į planą įtrauktos investicijos į spartųjį internetą, įmonių robotizaciją ir skaitmenizaciją, įmonių skaitmeninę transformaciją naudojant debesijos kompiuteriją, taip pat reformos, susijusios su žaliąja transformacija miestų teritorijose ir žmonėms vartoti skirto vandens kokybe, taip pat investicijos į tvarų vandens išteklių naudojimą. Tomis priemonėmis siekiama spręsti šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius, visų pirma susijusius su įmonių skaitmenizacija (rekomenduota 2024 ir 2022 m.), inovacijomis (2022 ir 2019 m.) ir vandens ištekliais (2024 m.). Plane Lenkijos pasirinktos priemonės neatitinka šaliai skirtų rekomendacijų, susijusių su žaliaisiais įgūdžiais (2023 m.), skaitmeniniais įgūdžiais (2022 ir 2020 m.), suaugusiųjų mokymusi (2022 m.), privačiomis investicijomis (2020 m.) ir viešojo administravimo skaitmenizacija (2022 m.).

Kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, plane numatyta reforma, kuria tikimasi skatinti inovacijas ir ekonomikos konkurencingumą stiprinant pramoninės nuosavybės apsaugą, priemonės, kuriomis bus didinamos mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, taip pat ilgalaikės priežiūros sistemos reforma. Tomis priemonėmis ketinama spręsti šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius, visų pirma susijusius su ilgalaike priežiūra (rekomenduota 2024, 2022 ir 2019 m.) ir viešaisiais pirkimais (2024 m.). Plane Lenkijos pasirinktos priemonės neatitinka šaliai skirtų rekomendacijų, susijusių su

viešųjų išlaidų efektyvumo didinimu (2024, 2023, 2022, 2020 ir 2019 m.), tikslingesniu socialinių išmokų skyrimu (2024, 2023, 2022 ir 2020 m.), pensijų sistemos adekvatumo ir tvarumo ateityje užtikrinimu (2024, 2023, 2022 ir 2019 m.), sveikatos sistemos atsparumo, prieinamumo ir veiksmingumo didinimu (2022, 2020 ir 2019 m.), viešų konsultacijų gerinimu ir socialinių partnerių dalyvavimu (2022, 2020 ir 2019 m.), kokybiško ir įtraukaus švietimo užtikrinimu (2022 ir 2019 m.), kliūčių nuolatiniam darbui šalinimu, įskaitant socialinio draudimo įmokų numatymą civilinės teisės sutartyse (2022 ir 2019 m.), nepakankamai atstovaujamų grupių dalyvavimą darbo rinkoje (2024, 2022 ir 2019 m.) ir galimybių naudotis vaikų priežiūros paslaugomis gerinimą (2022 ir 2019 m.).

Kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą įtraukta vėjo energetikos reforma, taip pat investicijos į jūros vėjo elektrinių parkus, energijos kaupimo sistemas, vandenilio technologijas, energetikos infrastruktūrą, taip pat energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos paramos priemonės. Tomis priemonėmis ketinama spręsti šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius, visų pirma susijusius su centralizuotu šilumos tiekimu (rekomenduota 2024 m.), atsinaujinančiųjų išteklių energija ir energijos vartojimo efektyvumu (2023 ir 2022 m.) ir energetikos infrastruktūra (2019 m.). Plane Lenkijos pasirinktos priemonės neatitinka su darniuoju transportu susijusių šaliai skirtų rekomendacijų (2023, 2022, 2020 ir 2019 m.).

Kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtraukta ES ir NATO kontekste pateikta informacija apie investicijas į Lenkijos gynybos pajėgumų stiprinimą. Išlaidos gynybai turėtų padidėti nuo 2,6 % BVP 2024 m. iki 2,8 % BVP 2025 m., įskaitant 0,25 procentinio punkto karinių investicijų padidėjimą (atitinkamai nuo 0,7 % BVP iki 0,9 % BVP). Numatoma, kad vėlesniais koregavimo laikotarpio metais išlaidos gynybai sudarys bent 3 % BVP (pinigine išraiška), kaip reikalaujama pagal nacionalinę teisę.

Plane pateikiama informacija apie suderinamumą ir, jei reikia, papildomumą su sanglaudos politikos fondais ir Lenkijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu. Dominuojanti plane numatytų priemonių dalis finansuojama ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano lėšomis. Priemonės, nesusijusios su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, yra priemonės, susijusios su pramoninės nuosavybės apsauga, viešųjų pirkimų skatinimu ir žmonėms vartoti skirtu vandeniu. Šešioms priemonėms papildomai skiriamas sanglaudos politikos fondų finansavimas.

Plane pateikiama Lenkijos viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, apžvalga. Kalbant apie sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat energetinį saugumą, plane atkreipiamas dėmesys į ataskaitos „Europos konkurencingumo ateitis“[11] išvadas, kuriose pabrėžiama būtinybė investuoti į energijos kainų mažinimą, be kita ko, pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą investuojant į vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių gamybą ir saugojimą ir vėjo elektrinių parkų statybą, taip pat būtinybė gerinti skaitmeninius įgūdžius ir prieigą prie sparčiojo interneto. Kalbant apie socialinį ir ekonominį atsparumą, plane pabrėžiama, kad reikia pasiekti didesnę ekonominę nepriklausomybę, be kita ko, užtikrinant pagrindinių svarbiausiųjų žaliavų ir puslaidininkių tiekimo grandinių saugumą. Plane taip pat paaiškinama, kad vykdoma kai kurių viešosios politikos sričių (įskaitant energetiką, sveikatos priežiūrą, socialinę ir švietimo politiką) reformų ir investicijų peržiūra ir tai riboja galimybę tiksliau įvertinti investicijų poreikius iki 2028 m. Kalbant apie gynybos pajėgumų stiprinimą, plane numatyta, kad, laikantis NATO įsipareigojimų, gynybos išlaidos bus padidintos iki daugiau nei 2 % BVP. Plane taip pat

[11] Draghi, M., ‘*The future of European competitiveness’,* European Commission, September 2024.

nurodomos kintančios išorės sąlygos, įskaitant Rusijos agresijos karą, ir nauji ES strateginiai prioritetai bei su tuo susiję investicijų poreikiai.

Komisijos vertinimo išvada

Apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Lenkijos planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus.

BENDRA IŠVADA

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Lenkijai turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą,

REKOMENDUOJA LENKIJAI:

1. Užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Be to, Taryba ragina Lenkiją užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose, nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus.

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas
(metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)

Lenkija

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	metinis	6,3	4,4	4,0	3,5
	bendras (*)	19,6	24,9	29,9	34,4

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus.

Priimta Strasbūre

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė